

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

17. Soluitur locus Aug. ex lib. de Cor. & grat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

CAPVT XVII.

Solvitur locus Augustini ex libro de Correctione & gratia.

Sed quamvis ista juxta Divi Augustini A mentem omnino vera sint, & omnibus principijs ejus supra declaratis prorsus consentanea: nonnulla tamen non levis ponderis argumenta, quæ ex ipso petuntur Augustino, dissolvenda sunt; ne quis minus peritus doctrinæ ipsius aliquâ verisimili verborum contrarietate turbetur, sicut quidam non infimæ eruditionis viri per illa perpetuam intellecta turbati, & in transversum acti sunt. Præterea illa eorum argumenta ex Augustino, quæ primo homini gratiæ adjutorium necessarium fuisse probant, & à nobis superius magna ex parte producta sunt. Nam ista nihil ad scopum eorum & rem præsentem faciunt. Non enim hoc loco de gratiæ necessitate quaritur, quam ex Concilio Arausicano tanquam Catholicæ fidei dogma supponimus: sed de illa gratia quaritur, quæ Deus meritum vel perseverantiam non hominis vel Angeli relinquit arbitrio, quamvis per gratiam adjuto, sed ipsi libertatis arbitrio speciali donatione largitur; non ei ut mereatur aut perseveret cum illa gratia committendo: sed ut mereatur & perseveret per ipsam gratiam invictissimè faciendo. Illis igitur & similibus argumentis quæ ad rem propositam nihil faciunt prætermittis,

Opponitur primò ex Augustino locus ex libro de correctione & gratia capite decimo, ubi Augustinus dicit de homine primo, ait scriptor quidam recentior: *Non habuit perseverantiam, & si non habuit, non itaque accepit.* Seponens non potuisse illam habere, nisi acceptam per efficacis videlicet gratiæ donum. Ita ille. Putat enim Augustinum verbis istis significasse, quòd Adam idèò non habuerit perseverantiam, quia eam non acceperat à Deo; qui eam per efficacem gratiam in Adam, quemadmodum & in hominibus lapsis debuerit efficere operando in eo velle atque perficere. Quod si Augustinus voluit, tollitur profectò funditus discrimen istud, quod nos hætenus ex eo testimonij asseruimus. Mirarer sane scriptoris illius, in re tanta, vel incuriam vel somnolentiam, nisi jam sæpius experientia comperissem, eam pluribus non infimæ notæ viris in Augustino volutando contigisse. Nam ita persuntoriè doctrinam ejus nonnulli consulant, vel percurrunt, ut in capitalibus doctrinæ articulis, ubi de summa rerum agitur, utrum videlicet Christiani, an Pelagiani simus, argumenta & pronuntiata Pelagianorum tanquam Augustini doctrinam amplexi fuerint. Cujusmodi hallucinatio quantas in totam reliquam doctrinam eorum perturbaciones necessariò secum inferat, nemo non

videt. Idem scriptori isti hoc loco contigit. Nam objectionem, quam sibi Augustinus Pelagianorum vel errantium nomine proposuerat & summis postea disputandi viribus redarguit, tanquam traditam ab eo veritatem accepit: idque in re tanti momenti, ut si verum sit, quòd scriptor ille putat, non solum discrimen supra traditum, sed universam Augustini doctrinam, quam illo libro & alijs plerisque de gratia divina tradidit, uno ictu succisam corrumpere necesse sit: imò omnia etiam Christianæ gratiæ fundamenta subverti. Quod partim ex ijs quæ dicta sunt, partim ijs quæ postea latius tradituri sumus, per se facile intelligetur.

Dico igitur, Augustinum illo in loco nequaquam asserere, vel supponere, quòd Adam non potuerit perseverantiam habere, nisi acceptam à Deo per speciale auxilium, quòd ille scriptor *efficax* vocat: Sed cum per aliquot capita præcedentia magno conatu demonstrasset, perseverantiam esse donum Dei, quòd prædestinatis filijs suis ipse largitur, reliquis verò, qui non sunt à perditionis massa discreti iusto judicio negat; tandem capite decimo objectionem eorum proponit, qui isti Catholicæ doctrinæ nolunt acquiescere in hunc modum: primus homo vel habuit perseverantiam, vel non habuit: si habuit, ergò perseveravit, & consequenter non peccavit: sed constat eum peccasse, & non perseverasse; ergò non habuit perseverantiam. Hæc est una pars dilemmatis: jam subjungit alteram: *si non habuit primus homo perseverantiam in bono, non usque accepit à Deo; quia si accepisset, re ipsa perseverasset.* Quòd si non accepit à Deo perseverantiam, ergò non perseverando non peccavit: quia non potest hic dici, sicuti de hominibus lapsis, quòd suâ culpâ non acceperit à Deo perseverantiam, eò quòd in materia damnationis constitutus, iuste ab ea non fuerit gratiæ largitate discretus. Hoc est totum argumentum ex Augustino petitum: quòd directè in illum collimat scopum, ut adducto hominis primi & innocentis exemplo, evertat illam sententiam Augustini, quæ docuerat perseverantiam esse donum Dei, quòd idèò tantummodo iuste non omnibus datur, quia ab origine damnationis rei sint. Quòd ipsa sancti Augustini verba satis per se, si cum attentione lecta fuerint, patet acient: Nam primò, ut nemo vel tardissimus falli posset, ita disertis veris proponit generaliter questionem de primi hominis perseverantia: *Hinc exoritur alia questio Lib. de corr. non sane contemnenda, sed in adiutorio Domini, in grat. eius manu sunt & nos & sermonis nostri, negre cap. 10. dicenda, atque solvenda. Quaritur enim à nobis, quantum attinet ad hoc donum Dei, quòd est in bono perseve-*

perseverare usque in finem, quid de ipso primo homine A
sentiamus, qui certe sine ullo vitio factus est rectus: &
proinde dici non potest, perseverantiam gratiam
ei à Deo propter originis seu massæ damnatæ
labem, esse denegatam. Et cum ab illa qua-
sitione aliam distinxisset, quæ non erat ad pro-
positum ejus, iterum eandem clariùs explica-
tiusque proponit: Sed ill. d. inquit, magis qua-
rendum, operosiusq; tractandū est, quomodo responde-
mus eis qui dicunt: Si in illa rectitudine, ut qua sine vitio
factus est, habuit perseverantiam, procul dubio perseve-
ravit in ea. Et si perseveravit, utique non peccavit &c.
Eum autem peccasse, & desertorem boni fuisse, ve-
ritas clamat: Non ergo habuit in illo bono perseve-
rantiam, & si non habuit, non utique accepit: Quo-
modo enim & accepisset perseverantiam, & non perse-
verasset? Porro si propterea non habuit quia non
accepit, quid ipse non perseverando peccavit, qui perse-
verantiam non accepit? Neque enim dici potest, ideo
non accepisse, quia non est discretus à massa perditionis
gratia largitate. Nondum quippe erat illa in genere
humano perditionis massa antequam peccasset, ex quo
tracta est origo vitiatæ. Hæc Augustinus tam
perspicuè ex persona adversarij, vel proponen-
tis questionem operosius tractandam loquens,
ut non videam quomodo in tam evidenti luce
aliquis secutire possit. Hanc igitur objectionem,
quæ est inimicorum gratiæ Dei, ita dissolvit
Augustinus, ut ex professo longissimâ doctissi-
mâque oratione sententiam è diametro repu-
gnantem illi tradat, quam scriptor iste ex ejus
scriptis se hausisse crediderat. Docet enim non
fuisse necesse, ut Adamus perseverantiam à
Deo acciperet, eo quod cum tantis liberi
arbitrii viribus creatus esset, ut per illas (gratia
tamen adjutus, sine qua perseverare nonpo-
terat) facile posset perseverare si vellet, etiamsi
Deus in eo per peculiare adjutorium ac donum
gratiæ non operaretur, ut vellet: Quam ob
causam, si non permansit in bono, non culpam C
Deo perseverantiam non donantis, sed ipsi Ada-
mo esse tribuendam, qui ipse noluit perseve-
rare, cum posset. Ex quo sequebatur, fixam
& stabilem permanere doctrinam suam, qua
docuerat, culpabiles esse eos, qui postquam in
damnationis massam inciderunt, non perse-
verant, tametsi ipsum perseverantiæ donum,
sine quo perseverare non possunt, à Deo non
acceperint. Iste est verus Augustini in illo li-
bro & libri loco sensus & scopus. Sic enim sta-
tim immediatè post verba quæ citavimus, illam
objectionem supra positam aggreditur: *Qua-
propter saluberrimè consistemur quod rectissime cre-
dimus, Deum sic ordinasse Angelorum & hominum
vitam, ut in ea prius ostenderet, quid posset eorum li-
berum arbitrium: deinde, quid posset sue gratiæ be-
neficium, iustitiæque iudicium. Quibus verbis sta-
tim ipsum fontem quasi digito ostendit, unde
illa diversitas gratiæ, quæ primùm Angelis &
Adamo, deinde potentior hominibus lapsis D
innocentibus tribuendo, experiri voluit, quid-
nam posset illud liberum arbitrium, seu, ut
perse. s. 7. alibi loquitur, quid valeret illa libera voluntas*

*Lib. de corr.
& grat. c. 10*

*Lib. de dono
perse. s. 7.*

in illa prima conditione præstantia: ut si ex iustitia
collata libero suo flexu cecidisset, & sese ipsa
perpetua peccati servitute damnasset, tunc
demum experiretur, quid ipse posset per effi-
cacissimæ suæ gratiæ auxilium, ipsum quod
ceciderat arbitrium liberando; vel certe illud
sine spe liberationis iusto iudicio conden-
nando. Cum verò hæc statim occurreret, utrum
igitur illa prima libertas voluntatis tanti sus-
set ponderis, ut sine ulla Dei gratia perseverare
potuisset, responderet initio capitis 11. omnino
etiam isti forti libertati gratiam fuisse neces-
sariam, sed longè disparē ei quæ jam lapsis
datur. Hujus autem diversitatis rationem ex
eo petit, quod Adam in bonis erat. lapsi in
maus: Proinde quod ille non opus habebat eo ad-
iutorio, quod implorant isti, qui dicunt: Video aliam
legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ:
hoc est, quod ille nulla tali rixâ internâ à seipso
adversus seipsum tentatus atque turbatus suâ
pace frueretur, nec ullo modo tam potenti in-
digret auxilio, quo, cum illo interno hoste, hoc
est, secum pugnare posset & vincere. Ex hac
igitur radice fluit illa diversitas adjutorij,
quod utriusque arbitrio pulcherrimæ, iustissi-
mæ, & accuratissimæ proportionis lege con-
temperatū fuit. Adamo enim & Angelis tanquā
torulissimæ libertate præditis, quæ instar bi-
lancis in æquilibrio collocata nullo deorsum
pondere gravabatur, dandum erat adjutorium
gratiæ, cum qua seipsum possent, & sine qua
non possent, in iustitia conservare, si vellet;
ut ita facillimè se possent solo nutu in utram-
libet partem flectere: lapsis verò, quorum ar-
bitrium jam iustitia exutum durissima concu-
piscentiæ servitute premebatur, potentius ad-
jutorium dandum fuit, quo illa concupiscen-
tiæ servitus frangeretur, arbitrium erigeretur,
& liberaretur, & in iustitia collocatum adver-
sus omnes tentationes invictissimè muniretur.
Hinc est, quod capite duodecimo illud pri-
mum vocat adjutorium sine quo non; istud verò
adjutorium quo. Cujus diversitatis filium se-
quendo iterum iterumque inculcat, homini-
bus jam lapsis tanquam infirmis non am-
plius perseverandi potestatem, ut olim, per
adjutorium sine quo non poterant perseverare,
seu ipsam met perseverantiam per adjutorium
quo esse donandam: Fortissimo quippe, inquit, Cap. 11.
dimisit atque permisit (cum adjutorio liceret sine
quo non) facere quod vellet: infirmus servavit, ut
ipso donante, per adjutorium quo, invictissimè
quod bonum est vellet, & hoc deserere invictissimè
nollet. Et ut omnis tergiversandi ansa tolle-
retur, & sine ambiguitate ostenderet, qua de
causa, & quo scopo, prolixam illam disputa-
tionem suscepisset, perspicuis & expressis ver-
bis dicit, non accepit Adamum perseverantiā
à Deo, sed ipsimet propter magnitudinē viriū
perseverandi & non perseverandi arbitriū fuisse
committum: *Ut ergo non acciperet hoc donum Dei, nisi
id est, in bono perseverantiam primus homo, sed perse-
verare vel non perseverare in eius relinqueretur arbi-
trio, tales vires habebat eius voluntas, qua sine ullo
suerat instituta peccato, & nihil illi ex se ipsa concu-
piscentiæ,*

psentialiter resistebat, ut digne tanta bonitati, & A
bene vivendi facilitati: perseverandi committeretur ar-
bitrium. Hæc est genuina sententia sanctissimi
Præsulis, directè & capitaliter ei repugnans
hallucinationi, quæ Scriptor iste, Pelagianam
objectionem pro solutione Augustini arripien-
do, existimavit ab eo suppositum fuisse, quod
Adam non potuerit habere perseverantiam,
nisi eam à Deo donante accepisset. Hic scopus
Augustini genuinus in illa altissima doctissi-
maque disputatione trium capitū, qua veram
& immobilem basim collocat, cui universa
doctrina de Gratia Christi Salvatoris incum-
bit: quam qui non intelligit, ac disputationi-
bus quibuscunq; loco suo movere nititur, in
plurimarum hallucinationum consulti-nem inci-
dat, necesse est: ut non sit ullo modo miran-
dum, si, subtracto illo fundamento, tot alter-
cationibus doctrina de gratia lacerata sit, &
omnia, quæ recentiores pro suo quisque genio B
excogitata procuderunt, velut humanis incer-
titiq; suspitionibus nixa fluctuent. neque ullum
exitum in Augustini doctrina reperiant. Hæc
est enim vera clavis, qua aditus in scripta ejus
aperiendus est, & sine qua qui ea molitur in-
gredi, velut cæcus palpabit in meridie, ac tot
tantisq; difficultatibus implicabitur, ut quasi

monstris occurrentibus territus Augustinum
tanquam perplexitatibus, imo, ut quidam auli
sunt dicere, mille erroribus refertū aversetur.
Qui verò, plecto isto fundamēto, distinctionem
illam velut filum in labyrintho scriptorum
ejus secutus fuerit, mirabilis ei occurrit con-
textus rerum: respondent extrema primis me-
dia utrisque, omnia omnibus. In geometria
si prima dederis, danda sunt omnia: hic si duo
illa adjutoria stantis & lapsi, sani & a gri, in-
tegrī & fracti arbitrij amplexus fueris, omnia
velut ex ipsa re nata ita se consequuntur, ut
ipsa tanta rerum omnium cōcatenatio & con-
sonantia altissime clamet, ibi latere, vel potius
evidentissime patere veritatem: sin verò di-
stinctionem istam velut basim omnium sustule-
ris, omnium ruinā opprimēris. Quæ sanè ra-
tio est, cur eam Augustinus insinuatam quidem
sæpius, nunquam tamen aperte traditam tan-
dem in fine vitæ suæ luculentissime declara-
verit, tantoque conatu & asseverantia præter
morem suam asseruerit, ut eam verbis Apo-
stolicis ordiretur: *Quæ propter saluberrime con-
fitemur, quod rectissime credimus* &c. ut signifi-
caret nobis, verissimam, certissimam, & ma-
ximi ponderis se doctrinam tradere, de qua
nemini fas esset ulla ratione dubitare.

CAPVT XVIIII.

Solvitur alius Augustini locus ex libro duo-
decimo de Civitate Dei.

Var. lib. 10.
de grat. 59.
n. 6.
Eilat. lib. 2.
de grat. 5.
lib. 2. c. 17.
de ali.
V. sicut pri-
ma per. 2. p.
173: 4
Lib. 12 de
Civ. 1. 9.

SED alium opponit locum non solum A
Scriptor iste, sed plerique Recentiores,
ex libris de Civitate Dei, quo doctri-
næ istius jugulum petitur, si hoc ibi do-
cuerit Augustinus, quod ipsi putant. Sic enim
de Angelis loquitur: *Aut minorem acceperunt*
(Angeli mali) amoris divini gratiam, quam illi,
qui in eadem perseverant: aut si utrique boni equa-
liter creati sunt, istis mala voluntate cadentibus, illi
amplius aduti ad eam beatitudinis plenitudinem, unde
se nunquam casuros certissimi fierent, pervenerunt.
Ex quibus verbis inferunt, non solum gratis
electos Angelos bonos præ malis, sed etiam
acceperunt majorem gratiam, auxilium videli-
cet efficax, ipsūque donum perseverantiæ,
quod non acceperunt Angeli mali. Neque
enim aliter videntur dici posse magis aduti, nisi
ut ex speciali Dei beneficio ac dono, alij præ
aliis ad beatitudinis plenitudinem pervenirent.
Quocirca cum ista doctrina hætenus ex ipso B
tradita tam perspicue repugnet, ut capita-
lem ictum infligere videantur, neque ullibi
legatur illum quem citavimus retractasse lo-
cum, non segniter explorandum est, num
etiam in ista, quemadmodum in superiori, ob-
jectione perperam intelligenda, quæ plerōq;
Recentiores abripuit, aliqua hallucinatione
fallantur. Dicimus igitur doctrinam, quæ istis
verbis Augustinus tradit, à re propolita esse re-
motissimam, neq; ad præsentem disputationē

posse sine absurditate torqueri. Quod ut à fun-
damentis intelligatur, sciendum est, Aug. se
se aliquando torisse mirum in modum qui fa-
ctum fuerit, ut cum omnes Angeli non modo
in bona voluntate, sive in Dei charitate, sed
etiam sapientes & beati conditi sint, alij tamen
de sua perpetua beatitudine certis sint, sicut
sanctos Angelos esse certissimos, fides credit;
alij fuerint illius perpetuitatis, imo & sui ca-
sus, & permansionis incerti. Causa difficulta-
tis fuit, quod impossibile esse videretur, ut ali-
quis sit verè beatus, si beatitudinem illam ali-
quando desituram esse sciat vel non desituram
existimando fallatur, vel utrumque nesciendo
suspensus sit: cum & scientes timor, & ita ne-
scientes error, & hæsitantes ipsa de tanta fel-
icitate cunctatio benè beatos esse non sinat.
Beatos esse sanctos Angelos cum præscientia
suæ perpetuæ permansionis credimus: tales
autem fuisse demones ante casum suum, credi
non potest; & tamen aliquam eos habuisse bea-
titudinem sui casus & permansionis incertam,
rectissime creditur. Unde igitur ista istius præ-
scientiæ & ignorantia in utrisque diversitas?
An ex diverso creationis aut justificationis
beneficio? An ex merito? An forte ut olim
demones ita nunc Angeli sancti adhuc suæ
permansionis ignari sunt? Quæstio ista ab Au-
gustino scrupulosissime & prolixissime in libro
undecimo de Genesi ad litteram propter Ma-
nichæos